

Ympäristöministeriö
Klaus Pfister

Muistio
2.2.2015

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI JÄTTEISTÄ ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN MUUTTAMISESTA

PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Nykyisen asetuksen säännöksiä jätteen vaaraominaisuuksista, vaarallisen jätteen merkitsemisestä ja yleisimpien jätteiden sekä vaarallisten jätteiden luettelosta muutettaisiin uudistetun Euroopan unionin lainsäädännön mukaisesti. Jätteen siirtoasiakirjan käyttöön liittyvää menettelyä, jätteen keräystä ja jätteen keräystoiminnasta annettavan ilmoituksen tietosisältövaatimuksia koskevia säännöksiä täsmennettäisiin muutetun jätelain perusteella. Alueellisen jätesuunnitelman sisältövaatimuksia kevennettäisiin. Lisäksi tehtäisiin uudesta ympäristönsuojelulaista johtuvia teknisluonteisia muutoksia.

Asetus tulisi yleisesti voimaan 20 päivänä helmikuuta 2015. Jätteen vaaraominaisuuksia, vaarallisten jätteiden merkitsemistä ja jäteluetteloa koskevat säännökset tulisivat kuitenkin voimaan vasta 1 päivästä kesäkuuta 2015 samanaikaisesti kuin vastaava uusi EU-säädös.

PERUSTELUT

1. Nykytila

1.1 Kansallinen lainsäädäntö

Jätteistä annetussa valtioneuvoston asetuksessa (179/2012), jäljempänä *jäteasetus*, säädetään muun ohella jätteiden vaaraominaisuuksista ja niiden tulkinnessa sovellettavista raja-arvoista (3 § ja liite 3) sekä luettelosta yleisimmistä jätteistä sekä vaarallisista jätteistä (4 § ja liite 4). Säännökset perustuvat jätteistä ja eräiden direktiivien kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (2008/98/EY), jäljempänä *jätedirektiivi*, olevaan liitteeseen III ja jätteistä annetun neuvoston direktiivin 75/442/ETY 1 artiklan a alakohdan mukaisen jäteluettelon laatimisesta tehdyn komission päätöksen 94/3/EY ja vaarallisista jätteistä annetun neuvoston direktiivin 91/689/ETY 1 artiklan 4 kohdan mukaisen vaarallisten jätteiden luettelon laatimisesta tehdyn neuvoston päätöksen 94/904/EY korvaamisesta tehtyyn komission päätökseen (2000/532/EY), jäljempänä *komission päätös 2000/532/EY*.

Jäteasetuksen 24 §:ssä säädetään jätelain (646/2011) 121 §:ssä tarkoitettuun siirtoasiakirjaan merkittävistä tiedoista. Jäteasetuksen 10 §:ssä säädetään jätteen keräykselle ja vastaanottoaikoille asetettavista vaatimuksista. Asetuksen 30 §:ssä täsmennetään jätelain 100 §:ssä säädetyn jätteen keräystoimintaa koskevan ilmoituksen tietosisältövaatimuksia. Mainittuja jätelain pykäläiä muutettiin lailla (410/2014). Lisäksi jätelakiin lisättiin muun ohella erilliskeräyksen määritelmä.

Jäteasetuksessa viitataan ympäristönsuojelulakiin (86/2000), joka on korvattu uudella 1.9.2014 voimaan tulleella ympäristönsuojelulla (527/2014).

1.2 Euroopan unionin lainsäädäntö

Jätedirektiivin liite III on jätteistä ja tiettyjen direktiivien kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/98/EY liitteen III korvaamisesta annetulla komission asetuksella (EU) N:o 1357/2014, jäljempänä *komission asetukset N:o 1357*, korvattu uudella liitteellä III.

Uudessa liitteessä III on jätteiden vaaraominaisuuksien määritelmiä yhdenmukaistettu tarvittavilta osin aineiden ja seosten luokituksesta, merkinnöistä ja pakkaamisesta sekä direktiivien 67/548/EY ja 1999/45/EY muuttamisesta ja kumoamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1907/2006 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1272/2008, jäljempänä *CLP-asetus*, kanssa ja korvattu viittaukset direktiiviin 67/548/EY ja direktiiviin 1999/45/EY viittauksilla CLP-asetukseen. Vaaraominaisuuksille on annettu uudet nimet HP 1–HP 15, jotta vältetään mahdolliset sekaannukset CLP-asetuksessa määriteltyjen vaaralausekekkoodien kanssa. Entisten vaaraominaisuuksien H 5 (”haitallinen”) ja H 6 (”myrkyllinen”) nimiä on muutettu, jotta ne ovat kemikaalilainsäädäntöön tehtyjen muutosten ja erityisesti CLP-asetuksessa määriteltyjen uusien vaaraluokka- ja kategoriakoodien mukaiset. Entisille vaaraominaisuuksille H 12 ja H 15 on otettu käyttöön uudet nimet, jotta varmistetaan johdonmukaisuus muiden vaaraominaisuuksien nimitysten kanssa.

Komission päätöstä 2000/532/EY on muutettu jäteluettelosta annetun päätöksen 2000/532/EY muuttamisesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/98/EY mukaisesti annetulla komission päätöksellä 2014/955/EU, jäljempänä *komission päätös 2014/955/EU*.

Uudessa komission päätöksessä 2014/955/EU on jäteluettelon johdanto-osaa täsmennetty ja kehitetty rakenteellisesti. Käytettyä terminologiaa on muutettu siten, että se vastaa CLP-asetuksessa käytettyä terminologiaa. Vaaraominaisuuksien määrittelyssä viitataan neuvoston asetukseen (EY) N:o 440/2008 tai muihin kansainvälisesti tunnustettuihin testimenetelmiin ja ohjeisiin. Uusina jätenimikkeinä jäteluetteloon on lisätty vaarallisen jätteen nimikkeet 01 03 10 (muu kuin nimikkeessä 01 03 07 mainittu alumiinioksidin valmistuksessa syntyvä punalieju, joka sisältää vaarallisia aineita), 16 03 07 (metallinen elohopea) ja 19 03 08 (osittain stabiloitu elohopea).

Komission asetusta N:o 1357/2014 ja komission päätöstä 2014/955/EU sovelletaan 1.6.2015 lukien. Komission asetukset on kaikilta osiltaan velvoittava ja sitä sovelletaan sellaisenaan.

2. Ehdotetut muutokset

Nykyiseen asetukseen ehdotetaan tehtäväksi komission päätöksestä 2014/955/EU, komission asetuksesta N:o 1357/2014, jätelain muutoslaista ja uudesta ympäristönsuojelulaista johtuvat tarpeelliset muutokset. Lisäksi kevennettäisiin alueellisen jätesuunnitelman sisältövaatimuksia.

1 §. *Määritelmät*. Pykälän 1 kohta ehdotetaan kumottavaksi, koska erilliskeräyksen määritelmä on nyttemmin sisällytetty jätelakiin.

3 §. *Jätteen vaaraominaisuudet.* Pykälä ehdotetaan muutettavaksi pelkäksi viittaussäännökseksi. Siinä viitattaisiin komission asetukseen N:o 1357/2014, jossa säädetään tyhjentävästi ominaisuuksista ja raja-arvoista, joiden perusteella jätteet määritellään vaarallisiksi jätteiksi.

9 §. *Vaarallisen jätteen merkitseminen.* Nykyisen pykälän 1 ja 4 momentti säilyisivät ennallaan.

Nykyisen pykälän 2 momentissa oleva viittaus liitteeseen 3 korvattaisiin viittauksella komission asetukseen N:o 1357/2014. Momentissa nykyisin oleva viittaus sosiaali- ja terveysministeriön asetukseen (807/2001) muutettaisiin viittaukseksi CLP-asetukseen, joka korvaa ensin mainitun asetuksen 1 päivästä kesäkuuta 2015.

Nykyisen pykälän 3 momenttia muutettaisiin siten, että siinä käytetyt käsitteet vastaisivat CLP-asetuksen vastaavaa terminologiaa. Myös huomiosana, vaaralausekkeet ja turvalausekkeet on ilmoitettava suomeksi ja ruotsiksi. Sisällöllisesti merkintävaatimukset säilyisivät ennallaan.

10 §. *Jätteen keräys.* Pykälän 1 momenttiin lisättäväksi ehdotetuissa 8 ja 9 kohdassa täsmennettäisiin jätteen vastaanottoaikoille asetettavia yleisiä ympäristönsuojeluvaatimuksia. Momentin 7 kohdassa ehdotettu muutos johtuisi momenttiin lisättäväksi ehdotetuista kohdista.

Ehdotetun 8 kohdan mukaan toiminnanharjoittajan olisi huolehdittava siitä, että vastaanottoaika on kerättävän jätteen ominaisuudet huomioon ottaen riittävän tiivis pohja ja tarpeelliset säänkestävät katteet, vesien johtamis- ja käsittelyjärjestelyt ja muut rakenteet keräyksestä johtuvan terveydelle ja ympäristölle aiheutuvan vaaran tai haitan ehkäisemiseksi. Vaadittavien ympäristönsuojelutoimien olisi siis oltava riittävät ja tarpeelliset ympäristöhaitan ja –vaaran ehkäisemiseksi ja ne määräytyisivät kerättävän jätteen laadun mukaan. Näin ollen 8 kohdan vaatimuksia ei käytännössä sovellettaisi metallijätteen, keräyspaperin, kartonkijätteen tai muiden vastaavien jätteiden vastaanottoaikoihin. Sen sijaan öljyjätteen, romuajoneuvojen, käytöstä poistettujen ajoneuvoakkujen, käytöstä poistettujen sähkö- ja elektroniikkalaitteiden sekä muiden vaarallisten tai muutoin ongelmallisten jätteiden vastaanotossa edellytettäisiin yleensä kohdassa säädettyjä lisätoimia ympäristön suojelemiseksi. Ehdotetussa 9 kohdassa tarkoitetut toimet olisi toteutettava tarpeen mukaan.

Vaatimukset olisi otettava huomioon jätteen vastaanotosta ja keräystoiminnasta tehtävässä ilmoituksessa, jonka sisältövaatimuksista säädetään 30 §:ssä.

13 §. *Jätteen käsittelylaitoksen tai -paikan poistaminen käytöstä.* Viittaukset ympäristönsuojelulakiin (86/2000) muutettaisiin viittauksiksi uuden ympäristönsuojelulain asianomaisiin pykäliin.

22 §. *Jätteen käsittelijän kirjanpito.* Pykälän 2 momentin 3 kohdassa oleva viittaus 3 §:ään muutettaisiin viittaukseksi komission asetukseen N:o 1357/2014.

23 §. *Jätteen kuljettajan, välittäjän ja keräystoiminnan harjoittajan kirjanpito.* Pykälän 3 kohdassa oleva viittaus 3 §:ään muutettaisiin viittaukseksi komission asetukseen N:o 1357/2014.

24 §. *Siirtoasiakirjaan merkittävät tiedot ja niiden vahvistaminen.* Pykälän 1 momentti säilyisi ennallaan. Pykälän 2 momentin 1 kohdassa oleva viittaus 3 §:ään muutettaisiin viittaukseksi komission asetukseen N:o 1357/2014.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jossa jätelain muutoslain (410/2014) mukaisesti säädettäisiin siirtoasiakirjaan merkittävien tietojen vahvistamista koskevasta nykyistä joustavammasta menettelystä. Pykälän otsikkoa muutettaisiin vastaavasti.

30 §. *Ilmoitus keräystoiminnasta jätehuoltorekisteriin.* Pykälän 1 momentin 7 kohtaa muutettaisiin jätelain muutoslain perusteella siten, että jätteen keräystoimintaa koskevassa ilmoituksessa olisi oltava nykyistä tarkemmat tiedot toimista, joilla ehkäistään keräyksestä ja vastaanottoapaikasta terveydelle ja ympäristölle aiheutuva vaara tai haitta. Tämän mukaisesti edellytettäisiin esitettäväksi selvityksiä esimerkiksi sähkö- ja elektroniikkalaiteromun, romuajoneuvojen sekä käytöstä poistettujen paristojen ja akkujen keräyksen järjestämisestä näitä jätteitä koskevien erityisvaatimusten toteuttamiseksi muun ohella Euroopan unionin asianomaisten säädösten mukaisesti.

32 §. *Suomen ympäristökeskuksen tehtävät.* Viittaukset ympäristönsuojelulakiin (86/2000) muutettaisiin viittauksiksi uuden ympäristönsuojelulain asianomaisiin pykäliin.

36 §. *Alueellisen jätesuunnitelman sisältö.* Alueellisen jätesuunnitelman sisältövaatimuksia ehdotetaan muutettaviksi siten, että se olisi vastedes entistä selkeämmin toimenpideohjelma, jolla pantaisiin täytäntöön valtakunnallisessa jätesuunnitelmassa asetettuja tavoitteita ja esitettyjä toimia alueellisesti. Alueellisen jätesuunnitelman sisältövaatimuksia kevennettäisiin samalla jätedirektiivin sallimissa rajoissa. Alueellisen jätesuunnittelun valmistelua ja yhteensovittamista muun suunnittelun kanssa parannettaisiin myös kehittämällä tulosohjausta. Alueellisen jätesuunnitelman tavoitteista, laatisesta ja valmisteluun liittyvistä kuulemisesta ja muista seikoista säädetään jätelain 88 ja 89 §:ssä.

Liite 4. Jäteluettelo: Yleisimmät jätteet sekä vaaralliset jätteet. Jäteasetuksen nykyinen liite 4 ehdotetaan korvattavaksi uudella samannimisellä liitteellä 4. Uusi liite perustuisi nykyisen valtioneuvoston asetuksen mukaiseen jäteluetteloon, johon tehtäisiin komission päätökseen 2014/955/EU perustuvat päivitykset. Tämän mukaisesti jäteluettelon johdanto-osaan tehtäisiin vähäisiä täsmennyksiä. Luetteloon lisättäisiin jätenimikkeet 01 03 10 (muu kuin nimikkeessä 01 03 07 mainittu alumiinioksidin valmistuksessa syntyvä punalieju, joka sisältää vaarallisia aineita), 16 03 07 (metallinen elohopea) ja 19 03 08 (osittain stabiloitu elohopea).

Poiketen komission päätöksestä 2014/955/EU jäteluettelossa säilytettäisiin nykyiset kansallisesti lisätyt vaarallisen jätteen nimikkeet 16 02 97 ja 16 02 98. Nimikkeet 18 01 09, 18 02 08 ja 20 01 32 (muut kuin nimikkeissä 18 01 08, 18 02 07 tai 20 01 31 mainitut lääkkeet) säilytettäisiin vaarallisena jätteen nimikkeinä, kuten nykyisin.

3. Vaikutukset

Ehdotetulla asetuksella ei ole itsenäisiä taloudellisia tai muitakaan merkittäviä vaikutuksia. Ehdotetut muutokset johtuvat uusista EU-säädöksistä, uudesta ympäristönsuojelulaista ja jätelain muutoslaista.

4. Valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu ympäristöministeriössä. Asetusluonnoksesta on pyydetty lausunnot asian kannalta keskeisiltä viranomaisilta ja sidosryhmiltä. Lausuntojen perusteella ehdotuksessa on täsmennetty jätteen vastaanottoaikoille asetettuja ympäristönsuojeluvaatimuksia ja kevennetty alueellisen jätesuunnitelman sisältövaatimuksia. Lisäksi on tehty eräitä vähäisiä CLP-asetuksesta johtuvia terminologisia korjauksia vaarallisen jätteen varoitusmerkintöjä koskeviin säännöksiin.

Asetusehdotus on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastusyksikössä.

5. Voimaantulo

Asetus tulisi voimaan 20 päivänä helmikuuta 2015.

Jätteen vaaraominaisuuksia koskeva 3 §, vaarallisen jätteen merkitsemistä koskeva 9 §, viittauksia komission asetukseen 1357/2014 sisältävät 22 §:n 2 momentti, 23 §:n 3 kohta ja 24 §:n 2 momentin 1 kohta sekä jäteluetteloa koskeva liite 4 tulisivat voimaan CLP-asetuksen, komission päätöksen 2014/955/EU ja komission asetuksen N:o 1357/2014 mukaisesti vasta 1 päivästä kesäkuuta 2015. Nykyisen asetuksen liite 3 kumottaisiin 1 päivästä kesäkuuta 2015.